

Perspektywy rozwoju obszaru funkcjonalnego Kielc

PRZYSZŁOŚĆ NIE TYLKO W RPO

Na pytania redakcji odpowiada Adam Jarubas, marszałek województwa świętokrzyskiego-

– Bieżący rok jest szczególnie ważny dla planowania regionalnego w Polsce: rozpoczyna się wdrażanie 16 regionalnych programów operacyjnych, w wielu regionach rozpoczęto prace nad nową generacją planów województw, nabrały impetu prace nad nową koncepcją zagospodarowania przestrzennego kraju. Jak na tle tych działań postrzega Pan szanse rozwojowe regionu świętokrzyskiego, na ile aspiracje i plany jego społeczności zyskują zrozumienie i wsparcie rządu a także Unii Europejskiej?

– Rzeczywiście województwo przystąpiło już do realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007–2013, który – decyzją Komisarzy UE ds. polityki regionalnej – został skierowany do wdrażania w grudniu ubiegłego roku.

Równoległe z pracami nad Koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju przystąpiliśmy do opracowania zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego uchwalonego jeszcze w 2002 roku. Prace planistyczne znajdują się w fazie oceny wniosków zgłoszonych przez różne podmioty zainteresowane uczestnictwem w procesie kształtowania przestrzeni województwa. Warto podkreślić duże zainteresowanie tym planem samorządów gmin i powiatów, które zgłosiły łącznie prawie 800 wniosków i propozycji dotyczących m.in. infrastruktury technicznej, drogowej a także ofert terenów pod ważne dla rozwoju lokalnego inwestycje gospodarcze.

Biorąc pod uwagę wielkość środków pomocowych oraz zainteresowanie społeczne ich zagospodarowaniem, bardzo wysoko oceniam szanse rozwojowe regionu świętokrzyskiego. Tym bardziej, że doświadczenia z realizacji wcześniejszych programów pomocowych są bardzo pozytywne – województwo jest na pierwszym miejscu w kraju w wykorzystaniu środków ZPORR z lat 2004–2006, znalazło się także w czołówce krajowej w realizacji programu przedakcesyjnego SAPARD. Niestety nie wszystkie nasze zamierzenia i projekty rozwojowe znalazły zrozumienie i wsparcie krajowe oraz Unii Europejskiej. Dotyczy to w szczególności inwestycji kluczowej dla rozwoju województwa, jaką jest budowa regionalnego portu lotniczego w Obicach, a także niektórych ważnych dla ochrony środowiska projektów, m. in. „Nida 2000”, „Nidzica”, czy „Dorzecze Koprzywnianki”. Nie rezygnujemy jednak z realizacji tych zadań, a środków na ich realizację będziemy szukać z innych źródeł.

– Wsparcie dla działań prorozwojowych regionu ma w obecnej siedmioletniej budżetowania unijnego ponad 10-krotnie większą wartość niż było to w okresie 2004–2006, kiedy do województw trafiło ok. 133 mln euro, obecnie ma trafić tu blisko 1,370 mln euro (przy uwzględnieniu obok RPO także regionalnego komponentu PO Kapitał Ludzki a zwłaszcza PO Rozwój Polski Wschodniej). Na jakiego typu działania i związane z tym projekty rozwojowe będą te środki wydawane?

– Dużą wagę przywiązujemy do funduszy przeznaczonych na rozwój infrastruktury drogowej. I to zarówno tych z Regionalnego

Programu Operacyjnego jak i z programu Rozwój Polski Wschodniej. Wszystkie zaplanowane przez nas w regionie inwestycje komunikacyjne, wsparte projektami rozbudowy dróg krajowych nr 7 i 74, budową dwóch nowych mostów na Wiśle: w Połańcu i w Nowym Korczynie, a także kompleksową modernizacją trasy kolejowej Warszawa – Kraków, mają doprowadzić do otwarcia komunikacyjnego naszego województwa. To bardzo ważne, ponieważ słaba otwartość komunikacyjna regionu była wskazywana jako element ograniczający nasz rozwój.

Liczymy także na inicjatywy, które podniosą atrakcyjność turystyczną naszego województwa. Jedną z nich jest budowa Europejskiego Centrum Bajki w Pacanowie. Dzięki unijnym funduszom zdecydowanie powinna także poprawić się infrastruktura edukacyjno-badawcza naszych uczelni. W planach mamy również budowę siedziby Filharmonii Świętokrzyskiej.

Do dyspozycji mamy spore pieniądze i chcemy je dobrze wykorzystać. Myślę, że po zakończeniu tej perspektywy finansowej będziemy mogli powiedzieć, że województwo stoi na znacznie wyższym poziomie rozwoju.

– Dodatkowa pomoc dla województwa wiąże się z uruchomianym centralnym programem wsparcia dla Polski Wschodniej. Jak znacząca będzie ta pomoc?

Ratusz i rynek w Sandomierzu.

– Z Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej do Świętokrzyskiego może trafić ok. 358 mln euro. Fundusze te są przeznaczone m.in. na infrastrukturę drogową, ale także na rozbudowę infrastruktury uczelni wyższych czy na przedsięwzięcia z zakresu innowacji. Podpisaliśmy już pre-umowę na budowę Regionalnego Centrum Naukowo-Technologicznego, planowana jest także budowa Kieleckiego Inkubatora Technologicznego czy stworzenie Strefy Gospodarczej w Jędrzejowie.

Część funduszy z „Polski Wschodniej” pozwoli nam zbudować infrastrukturę społeczeństwa informacyjnego. Bez infrastruktury telekomunikacyjnej, informatycznej trudno mówić o budowie nowoczesnej gospodarki. Dlatego projekt „E – Świętokrzyskie” jest jednym z tych, do których przywiązujemy szczególną wagę.

– **Świętokrzyski program operacyjny był przyjmowany jako ostatni przez Komisję Europejską. Z doniesień prasowych wiemy, że m.in. przedmiotem gorącej dyskusji w Brukseli była postulowana przez władze regionalne idea budowy lotniska pod Kielcami. Jak ocenia Pan szanse jego realizacji?**

– Projekt budowy lotniska regionalnego, jako jedyny tzw. projekt duży, wymagał negocjacji z Komisją Europejską. Ocena Komisji co do ekonomicznego uzasadnienia tej inwestycji była negatywna. I choć argumentacja przedstawicieli Komisji Europejskiej nas nie przekonała, nie mieliśmy pola manewru. Obstawanie przy finansowaniu tego projektu oznaczałoby blokowanie całego Regionalnego Programu Operacyjnego. A na to nie mogliśmy pozwolić. Ale stanowisko samorządu województwa w tej sprawie nie zmienia się – lotnisko stymuluje rozwój i przyciąga inwestorów. Jest ono szczególnie ważne dla takiego regionu jak nasz, w którym słaba dostępność komunikacyjna była wskazywana jako czynnik ograniczający rozwój województwa.

Projekt budowy regionalnego lotniska został zgłoszony przez samorząd Kielc i to do władz miasta należy teraz ruch. Wiem, że cały czas prowadzone są wykupy ziemi pod tę inwestycję. Władze Kielc szukają też partnera do tego przedsięwzięcia.

Ze swej strony, jako samorząd regionalny, chcemy wesprzeć działania zmierzające do budowy portu lotniczego. Tyle, że nie poprzez przekazanie pieniędzy z RPO bezpośrednio na infrastrukturę lotniskową, bo tego zrobić nie możemy, ale wspierając infrastrukturę drogową w otoczeniu lotniska.

– **Przyszłe lotnisko regionalne otwierać będzie świętokrzyskie na świat, otwierać ma go także zasadnicza przebudowa i budowa nowych elementów kieleckiego węzła komunikacyjnego. Jakie są projekty władz wojewódzkich dla poprawy dostępności Kielc i głównych miast regionu. Co w tej dziedzinie jest najważniejsze?**

– Rzeczywiście budowa regionalnego portu lotniczego w Obicach koło Kielc ma podstawowe znaczenie dla rozwoju województwa, jest bowiem warunkiem pełnego otwarcia regionu na Europę i świat. Równie ważnym zadaniem jest budowa dwóch dróg ekspresowych S-7 Warszawa – Kraków oraz S-74 Łódź – Stalowa Wola – Rzeszów, które znacznie ułatwią i skrócą dojazd z Kielc i województwa do paneuropejskich węzłów transportowych usytuowanych w sąsiednich metropoliach. Równoległe prowadzona będzie modernizacja linii kolejowej nr 8 Kraków – Kielce – Warszawa wraz z przystosowaniem jej do większych prędkości pociągów.

Dla rozwoju północnego obszaru zurbanizowanego bardzo istotna jest budowa dwujezdniowej drogi krajowej nr 42 na odcinku Końskie – Starachowice – Brody, która omijałaby zabudowane tereny miast nad Kamienną, jak również modernizacja linii kolejowej nr 25 Łódź – Dębica.

Dla rozwoju obszarów wschodnich województwa zadaniem priorytetowym (obok wspomnianej ekspresowej S-74) będzie zwiększenie przepraw mostowych przez Wisłę, bowiem istniejące mosty drogowe nie zapewniają już odpowiednich warunków przejazdu. Najważniejsze inwestycje mostowe w latach 2007 – 2013 to budowa drugiego mostu w Sandomierzu oraz mostu w Połańcu.

Aktywizacja gospodarcza południowych miast regionu wiąże się z kolei z potrzebą modernizacji do klasy GP drogi krajowej nr

78 (Siewierz – Jędrzejów – Chmielnik) oraz przedłużenie jej do Staszowa, Połańca i dalej do Mielca z wykorzystaniem wspomnianego już mostu na Wiśle. Liczymy również na modernizację linii LHS.

– **Wśród sześciu priorytetów świętokrzyskiego RPO jako główne projekty wskazuje się na podniesienie konkurencyjności gospodarki, rozwój i poprawę systemu komunikacyjnego, na co przeznaczają się ponad 40 proc. środków. Z kolei na zwiększenie atrakcyjności ośrodków miejskich trafić ma tylko ok. 10 proc. środków. Czy to oznacza, że na późniejszy okres przesuwają się podjęcie niezbędnego, wielkiego procesu rewitalizacji głównych ośrodków miejskich regionu?**

– Rzeczywiście na liście indykatywnej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego znalazły się tylko dwa projekty z obszaru rewitalizacji: Kielc i Sandomierza. Nie oznacza to jednak, że inne ośrodki miejskie nie mogą się starać o fundusze na rewitalizację. Oczywiście mogą, ale te pieniądze będą dzielone w drodze konkursu. Nie oznacza to jednak jakichś poważnych przesunięć w czasie procesu rewitalizacji głównych ośrodków miejskich, bo ogłoszenie tego konkursu przewidziane jest już w październiku.

– **Pytanie o sprawy odnowy wsi jest zadawane zbyt rzadko i dobrze wiemy, że ten temat ciągle nie uzyskuje jeszcze właściwego wsparcia państwa, a budżety gmin są bardzo skromne. Czy w tej sprawie można uzyskać od Pana jakieś opinie, propozycje?**

– Ponieważ sam jestem mieszkańcem wsi, to temat ten jest mi również bardzo bliski. Ale muszę przyznać, że możliwości naszego działania są ograniczone. Głównym źródłem finansowania projektów z zakresu odnowy wsi wciąż pozostaje Program Rozwoju Obszarów Wiejskich. W naszym Urzędzie Marszałkowskim prowadzone są warsztaty szkoleniowe, które mają pomóc potencjalnym beneficjentom w dobrym przygotowaniu dokumentacji koniecznej do uzyskania wsparcia finansowego.

Jako dodatkowy element wsparcia działań z tego zakresu Samorząd Województwa Świętokrzyskiego uruchomił „Świętokrzyski Program Odnowy Wsi”. Realizowany jest on w formie konkursu przedsięwzięć, adresowanego do różnego typu stowarzyszeń i organizacji non profit. Z własnego budżetu, już po raz drugi przeznaczamy na ten cel 1 mln złotych. Dofinansowanie nie jest wysokie, bo wynosi 20 tysięcy złotych, ale z naszych doświadczeń wynika, że dla wielu stowarzyszeń takie małe granty to jedyna szansa na zrealizowanie jakichś ważnych dla danych społeczności przedsięwzięć – zmodernizowania świetlicy wiejskiej, zakupu strojów dla zespołów ludowych czy przygotowanie terenów rekreacyjnych. Potwierdziła to ubiegłoroczna, pierwsza edycja tego programu, który cieszył się ogromnym zainteresowaniem organizacji pozarządowych.

Adam Jarubas (34), absolwent Wydziału Historii Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach; polityk, samorządowiec, od 2006 r. marszałek województwa świętokrzyskiego.

KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA obszaru funkcjonalnego Kielc i aspekty jego metropolizacji

OD REDAKCJI. Wraz z podjęciem prac nad nową koncepcją zagospodarowania przestrzennego kraju oraz stworzeniem prawnych podstaw dla funkcjonowania obszarów metropolitalnych powróciła ożywiona dyskusja nad sposobami ich wyznaczenia i kształtowania. Problemy te skupiają uwagę nie tylko planistów i ekspertów, uczestniczących w tych pracach ale i wiele zainteresowanych nimi środowisk, w tym zwłaszcza władz samorządowych głównych ośrodków osadniczych kraju. Jest to także zagadnienie skupiające zainteresowanie władz samorządowych miast i gmin oraz Samorządu Województwa Świętokrzyskiego. Jak dotąd, mimo jego starań, nie znaleziono uzasadnienia do włączenia Kielc w krajowy system metropolii. W tej sytuacji podjęto prace nad ponowną oceną uwarunkowań rozwoju metropolizacji w obszarze funkcjonalnym tego ośrodka oraz sformułowanie argumentów na rzecz jego zakwalifikowania jako potencjalnej metropolii. Przedstawienie na łamach naszego czasopisma opracowanych w związku z tym analiz i studiów wydaje się być interesującym przyczynkiem do toczzonej obecnie dyskusji o przyszłości obszarów metropolitalnych a także sposobu ich wyznaczenia.

Cele, zakres i metoda opracowania

W lutym 2006 roku Zarząd Województwa Świętokrzyskiego podjął decyzję o sporządzeniu „Koncepcji zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego Kielc w aspekcie metropolizacji” przez Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego (ŚBRR). Wiązało się to z potrzebą kontynuacji prowadzonych wcześniej prac studialnych nad wyodrębnionym w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego województwa z 2002 roku obszarem metropolitalnym Kielc oraz uwzględnienia zachodzących tu żywiłowo procesów urbanizacji, które wywołują liczne kolizje funkcjonalne.

Przyjęto dla „Koncepcji” uproszczony tok prac i skupiono się przy jej opracowaniu na zagadnieniach takich jak:

- ustalenie granic obszaru funkcjonalnego i potencjalnego obszaru metropolitalnego Kielc;
- sformułowanie kluczowych uwarunkowań „wpisania” Kieleckiego Obszaru Metropolitalnego do grupy potencjalnych metropolii krajowych;
- określenie struktury przestrzennej obszaru;
- ujednoczenie założeń programowych zagospodarowania przestrzeni metropolitalnej.

Obszar funkcjonalny Kielc w krajowych dokumentach programowych

Wskazanie głównych, krajowych ośrodków wzrostu miało miejsce w kolejnych opracowaniach „Koncepcji polityki zagospodarowania przestrzennego kraju”. W jej edycji z 1995 r. ich system tworzą: metropolia stołeczna, 4–6 biegunów rozwoju o znaczeniu europejskim (europoli, czyli największych miast wojewódzkich), pasma potencjalnie najwyższej innowacyjności i aktywności (współbieżne z układem autostrad, głównych linii kolejowych i energetycznych) oraz rozległa przestrzennie strefa podwyższonej innowacyjności i aktywności stymulowanej przez procesy integracyjne z Unią Europejską (nie obejmująca jednak woj. świętokrzyskiego). Z kolei, we wstępnej wersji KPZPK z 2005 roku wyróżniono 9 obszarów metropolitalnych oraz dwa obszary potencjalnie metropolitalne (białostocki i lubelski).

W szerokich dyskusjach na temat tej propozycji wzięto pod uwagę stanowisko Rady Unii Metropolii Polskich, która wskazywała potrzebę uwzględnienia 12 metropolii krajowych (w tym

Rzeszowa), jak również aglomeracji bipolarnej Bydgoszczy i Torunia. Ostatecznie, w krajowym systemie metropolii znalazło się 12 ośrodków wojewódzkich: metropolia stołeczna, trzy miasta o znaczeniu europejskim (Kraków, Katowice, Trójmiasto) oraz osiem miast o potencjalnym znaczeniu europejskim (Poznań, Wrocław, Łódź, Aglomeracja Bydgosko-Toruńska, Szczecin, Lublin, Białystok i Rzeszów). Zaliczenie do potencjalnych metropolii Rzeszowa posiadającego mniejszy potencjał ludnościowy oraz Białegostoku, który wytworzył znacząco mniejszy pod względem liczby ludności obszar funkcjonalny, przy jednoczesnym pominięciu Kielc należy uznać za wysoce krzywdzące dla województwa świętokrzyskiego oraz sprzeczne z nadrzędną zasadą równoważenia rozwoju kraju i decentralizacji zarządzania, przyjmowaną we wszystkich krajowych dokumentach programowych.

Studia nad funkcjami metropolitalnymi Kielc

Kielecki obszar funkcjonalny, który jest przedmiotem omawianego opracowania to część historycznie ukształtowanego najstarszego w Polsce zespołu ośrodków przemysłowych, znanego pod nazwą Staropolskiego Okręgu Przemysłowego (SOP). W jego skład wchodziły Kielce, Radom, Ostrowiec Świętokrzyski, Skarżysko-Kamienna i Starachowice, które skupiły w końcu XVIII i w XIX w. największy w kraju potencjał przemysłu hutniczego. Największy jednak rozkwit tego obszaru przypadł na pierwszą połowę XIX wieku i związany był z postaciami Stanisława Staszica oraz F.K. Druckiego-Lubeckiego. W okresie międzywojennym, w oparciu m. in. o SOP, utworzono Centralny Okręg Przemysłowy (COP), który był największą obszarowo i najważniejszą inwestycją przedwojennej Polski.

W pracach planistycznych z lat 60. i 70. ubiegłego wieku pojawiło się określenie Aglomeracji Staropolskiej obejmujące pas terenów od Skarżyska-Kamiennej do Chęciny, obszar zamieszkiwany wtedy przez 450 tys. osób. Aglomeracja ta uwzględniana była jeszcze w sporządzonym przez GUPP „Planie przestrzennego zagospodarowania kraju na 1990 rok”.

Po latach powrócono do analiz i studiów dla kielecko-skarżyskiej aglomeracji. W 1995 roku na zlecenie władz wojewódzkich J. Suliga wykonał opracowanie pt. „Kielce – funkcje metropolitalne miasta i regionu kieleckiego”. Miało ono na celu uporządkowanie starań o rozwój jakościowy Kielc oraz określenie kryteriów i zadań

KONCEPCJA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO KIELC W ASPEKTCIE METROPOLIZACJI

STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA OBSZARU ODDZIAŁYWANIA KIELC

- Centrum historyczne Kielc
 - Rewaloryzacja terenów miast
 - Koncentracja zabytków
 - Strefa centralna (rdzeniowa)
 - Strefa podmiejska zurbanizowana
 - Strefa zewnętrzna (urbanizująca się)
- OBSZARY O POTENCJALE METROPOLITANYM**
- Główne obszary mieszkalnictwa**
- Obszary zab. mieszkaniowo-usługowej o wyższym standardzie zamieszkania
- Obszary przedsiębiorczości o znaczeniu strategicznym**
- Strefy i tereny przedsiębiorczości produkcyjnej
 - Tereny wydobycia i przetwórstwa surowców mineralnych
 - Udokumentowane złoża surowców mineralnych
- Obszary turystyczno-rekreacyjne o znaczeniu ponadregionalnym**
- Strefy i tereny turystyczno-rekreacyjne

PRIORYTETOWE ZADANIA INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I GOSPODARCZEJ O CHARAKTERZE METROPOLITANYM

Świętokrzyskie Centrum Onkologii	Świętokrzyskie Centrum Kardiologii
Uniwersytet	PŚ (utworzenie uniwersytetu)
Ogród botaniczny (planowany)	Muzea
Teatry	Galerie
Filharmonia	Amfiteatr
Targi Kielce	Park Przemysłowy
Intermodalny węzeł komunikacyjny	Tor samochodowy
Stacja bazowa internetu	Wielkoprzestrzenne obiekty handlowe

POZOSTAŁE ELEMENTY ZAGOSPODAROWANIA O POTENCJALE METROPOLITANYM

Najatrakcyjniejsze zabytki nieruchome	Najcenniejsze zabytki archeologiczne
- PODSTAWOWE ELEMENTY OCHRONY ŚRODOWISKA**
- Park Narodowy
 - Parki krajobrazowe
 - Rezerваты przyrody
 - Obszary NATURA 2000
 - Główne korytarze ekologiczne (przebieg orientacyjny)
 - Kompleksy leśne
 - Istniejące zbiorniki wodne
 - Projektowane zbiorniki wodne
 - Główne atrakcje geologiczne

NADRZĘDNY UKŁAD KOMUNIKACYJNY

- Węzły drogowe o znaczeniu krajowym
- Drogi krajowe
- Projektowane obwodnice na drogach krajowych
- Istniejące i projektowane drogi ekspresowe
- Proponowana obwodnica Kielc Wariant I - "planistyczny"
- Proponowana obwodnica Kielc Wariant II - koncepcja Rady KOM (w klasie "S")
- Drogi wojewódzkie
- Projektowane obwodnice na drogach wojewódzkich
- Linie kolejowe (istniejące i modernizowane)
- LHS (szerokotorowa)
- Lotnisko lokalne w Mastowie
- Regionalny Port Lotniczy w Obicach
- Droga dojazdowa do lotniska - propozycja

WODĄCE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

- Linie elektroenergetyczne 400 kV
- Projektowane linie elektroenergetyczne 400 kV
- Linie elektroenergetyczne 220 kV
- Stacja systemowa 400/220 kV
- Stacja systemowa 220/110 kV
- Gazociągi wysokopiętne i stacje redukcyjne istniejące
- Gazociągi wysokopiętne i stacje redukcyjne projektowane
- Granica opracowania
- Granice gmin

przyszłej metropolizacji, z których wiele pozostaje aktualnych do dziś.

Następnym, kompleksowym opracowaniem była wykonana w 2005 roku w ŚBRR „Wstępna delimitacja obszaru metropolitalnego Kielc”, sporządzona równoległe z aktualizacją „Koncepcji przestrzennego zagospodarowania przestrzennego kraju”. Miała ona na celu wsparcie starań Zarządu Województwa o zaliczenie ośrodka wojewódzkiego do potencjalnych metropolii.

Opracowanie to wiąże się z ustaleniami obowiązującego „Planu zagospodarowania przestrzennego woj. świętokrzyskiego”, który stwierdza, że „nadrzędną jednostką struktury funkcjonalnej regionu jest potencjalny obszar metropolitalny Kielc, którego rozwój bez wątpienia zadecyduje o przyszłości całego województwa. Jest to również obszar o największej w województwie koncentracji problemów funkcjonalnych związanych z żywiołową urbanizacją i powinien być zagospodarowany w oparciu o jednolitą koncepcję programowo-przestrzenną, uwzględniającą nadrzędne cele publiczne”. Wskazać też trzeba, że w uchwalonej przez Sejmik Województwa w 2006 roku aktualizacji „Strategii rozwoju województwa”, metropolizację Kielc uznano za jedną z 5 nadrzędnych zasad rozwoju regionu.

Kryteria delimitacji obszaru funkcjonalnego

Głównym celem omawianego opracowania było ustalenie zasięgu i struktury wewnętrznej obszaru oddziaływania Kielc w aspekcie rozwoju procesów metropolizacji, które zachodzą w gminach i wsiach sołeckich, położonych w 30-minutowej izochronie dojazdu do ośrodka wojewódzkiego.

Jak wykazały badania ankietowe gmin podkieleckich, obszary najsilniej powiązane z ośrodkiem wojewódzkim cechuje zdecydowanie wyższy udział terenów i obiektów o podwyższonym standardzie zagospodarowania, wysoka dynamika rozwoju zabudowy oraz wzrost oczekiwań, dotyczących zwiększenia rynku pracy i podniesienia standardu usług. Samorządy lokalne wykazują duże zainteresowanie wspólną koordynacją działań i przekazaniem niektórych uprawnień na rzecz powołanej w 2006 roku Rady Kieleckiego Obszaru Metropolitalnego (KOM), skupiającej obecnie 10 gmin.

Przy delimitacji obszaru funkcjonalnego posłużono się ogólnie stosowaną w kraju metodą analizy statystycznej jednostek NUTS-5, z wykorzystaniem wybranych wskaźników ilościowych, takich jak: wielkość dochodów ogółem i własnych gmin na 1 mieszkańca, liczba podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców, liczba mieszkańców na 1 km² powierzchni ogólnej i powierzchni bezleśnej oraz liczba mieszkań oddanych do użytku. Posłużono się też kryteriami krajowymi, które do OM pozwalają zaliczyć gminy położone < 50 min. od centrum, sąsiadujące bezpośrednio z obszarem centralnym Kielc oraz spełniające zasady ciągłości, zwartości i rozłączności.

Wybrane cechy obszaru

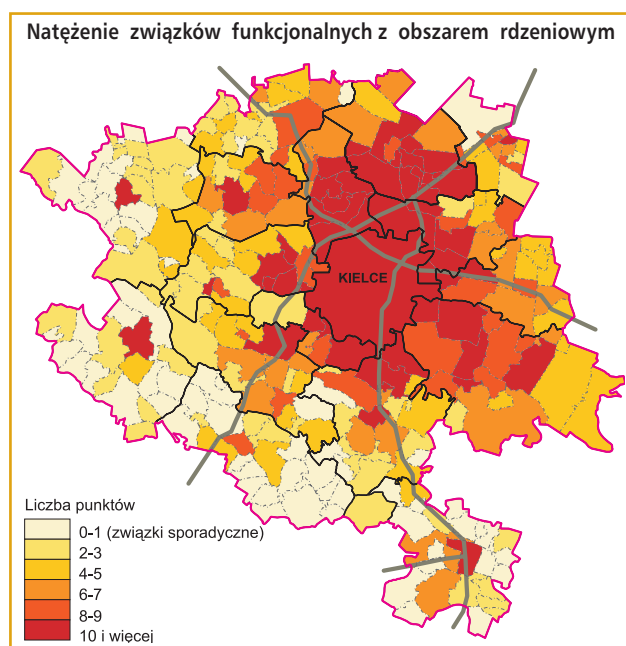
Z przeprowadzonych analiz w oparciu o dane z 2005 roku wynika, że tylko 7 jednostek terytorialnych zaliczonych do obszaru funkcjonalnego (na ogólną liczbę 17) przekracza pod względem wskaźnika dochodów ogółem na 1 mieszkańca średnią wojewódz-

ką równą 1611,39 zł. Tak mała liczba gmin omawianego obszaru, które przekroczyły odpowiednie średnie wojewódzkie wynika z ogólnej recesji gospodarki regionu. Obecnie można już zauważyć wyraźne symptomy poprawy tego stanu, czego wyrazem jest wzrost zainteresowania inwestorów zewnętrznych uzyskaniem koncesji na eksploatację nowych złóż surowców skalnych oraz szybko rosnący popyt na artykuły i usługi budowlane.

Kolejnymi wskaźnikami ilościowymi były – przeliczone na 1000 mieszkańców – liczba podmiotów gospodarki narodowej oraz liczba osób fizycznych, prowadzących działalność gospodarczą. Świadczą one o przedsiębiorczości i aktywności ekonomicznej gmin, a także zasobności finansowej ludności. Na podstawie danych za 2005 roku można stwierdzić, iż omawiane gminy przekroczyły średnią wojewódzką o ok. 80%.

Z danych statystycznych wynika również, że średnia zaludnienia w całym obszarze funkcjonalnym wynosi 293,24 i jest o wiele wyższa od średniej wojewódzkiej.

Dynamikę rozwoju osadnictwa w całym obszarze bardzo dobrze ilustruje fakt, że w analizowanym okresie wybudowano tu ponad połowę wzniesionych w województwie budynków (8040), co przekracza 3-krotnie średnią wojewódzką (ma to miejsce aż w 13 gminach z 17 wchodzących w skład obszaru funkcjonalnego).

Struktura przestrzenna obszaru

Do określenia struktury wewnętrznej obszaru przyjęto wskaźniki procentowego udziału powierzchni zurbanizowanej w powierzchni bezleśnej, zaludnienia na 1 km² powierzchni bezleśnej oraz zasięgu obsługi komunikacji miejskiej. Nadając im odpowiednią wartość punktową i sumując ich wartości dla wszystkich sołectw otrzymano wskaźnik wynikowy, wyrażający natężenie związków funkcjonalnych z obszarem rdzeniowym. Przyjęcie stosownych przedziałów omawianych wskaźników pozwoliło na wskazanie w strukturze przestrzennej obszaru funkcjonalnego Kielc trzech podstawowych stref:

- Obszaru rdzeniowego (centralnego), obejmującego tereny w granicach administracyjnych Kielc i dwa najbardziej zurbanizowane sołectwa gminy Sitkówka-Nowiny. Strefa ta posiada wyraźnie ukształtowane centrum wraz z rozwiniętym układem drogowo-ulicznym oraz przestrzeniami publicznymi. Zlokalizowana jest tu większość usług, w tym usługi o najwyższym standardzie, decydujących o randze i znaczeniu miasta w wojewódzkim i krajowym systemie osadniczym.

- Strefy podmiejskiej (zurbanizowanej), obejmującej najsilniej zurbanizowane sołectwa, o udziale terenów zurbanizowanych, przekraczającym 30% powierzchni bezleśnej oraz powiązanych z obszarem rdzeniowym zwartym systemem komunikacji publicznej i układem infrastrukturalnym. W strefie tej występują największe problemy związane z procesami suburbanizacji.

- Strefy urbanizującej się (zewnętrznej), obejmującej ośrodki gminne i wsie oddalone od centrum ośrodka wojewódzkiego, w których wyraźnie są już zaznaczone procesy urbanizacji, lokalizacji inwestycji turystycznych o standardzie krajowym. Powiązania z obszarem rdzeniowym są osłabiane niedostatecznym rozwojem komunikacji oraz infrastruktury komunalnej.

Przestrzeń przyrodnicza

Obszar kielecki wyróżnia się unikalnymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi. Występujące tu pasma górskie kształtują wielopiętrową strukturę planów i panoram krajobrazowych, które można podziwiać z wielu punktów widokowych. Obfitość form ukształtowania powierzchni, różnorodność budowy geologicznej oraz bogactwo flory i fauny, sprawiły, że znaczna część omawianego obszaru została objęta prawną ochroną przyrody. Utworzono tu m.in. Świętokrzyski Park Narodowy, 5 parków krajobrazowych, 10 obszarów chronionego krajobrazu oraz 4 obszary Natura 2000.

Jednocześnie, obszar ten należy do najbardziej przekształconych w województwie środowisk antropogenicznych, chociaż nawarstwiająca się tu problemy ekologiczne nie doprowadziły jeszcze do powstania zagrożeń wymagających stosowania radykalnych działań ochronnych. Główne zagrożenia systemu przyrodniczego są związane z żywiołową ekspansją funkcji osadniczej, usługowej i przemysłowej, które coraz silniej wkraczają na tereny czynne biologicznie, pełniące ważne funkcje ekologiczne. Największa presja ma miejsce w gminach bezpośrednio sąsiadujących z Kielcami, przez które przebiegają główne trasy wylotowe i turystyczne, jak: Miedziana Góra, Masłów, Górno, Morawica, Sitkówka-Nowiny, Zagnańsk i Strawczyn.

Do najważniejszych kierunków działań proekologicznych na omawianym obszarze należy zaliczyć m.in.:

- zapewnienie zgodności charakteru i intensywności zagospodarowania terenu z cechami środowiska oraz jego naturalną chłonnością i odpornością na zniszczenie;
- maksymalne uwzględnianie wymogów ochrony środowiska przy planowaniu rozmieszczenia nowych terenów osadniczych i obiektów produkcyjnych;
- kumulowanie zabudowy w ramach już zainwestowanych terenów z jednoczesnym ograniczeniem do minimum rozprzestrzeniania się i rozdrabniania osadnictwa oraz zawłaszczania terenów otwartych i biologicznie czynnych;

- tworzenie i racjonalne kształtowanie wokół Kielc i innych ośrodków osadniczych zielonych pierścieni;
- kompleksowe wyposażenie nowych terenów inwestycyjnych oraz doposażanie już istniejących w infrastrukturę techniczną, zwłaszcza gaz sieciowy i kanalizację.

Dziedzictwo kulturowe

Obszar ten posiada atrakcyjne i cenne nie tylko w skali krajowej, ale i europejskiej zasoby dziedzictwa kulturowego. Przykładem może być jedno z najbardziej atrakcyjnych stanowisk archeologicznych – Jaskinia Raj – z najstarszymi śladami osadnictwa na ziemiach polskich. Najważniejsze zabytki nieruchome stanowią:

- w Kielcach: jedna z najlepiej zachowanych wczesnobarokowych rezydencji w Polsce – pałac biskupów krakowskich (siedziba Muzeum Narodowego), katedra p.w. Wniebowzięcia NMP, pałacyk Zielińskiego, kamienice podcieniowe w Rynku, zespół klasztorny na Karczówce;

Kielce. Widok na pałac biskupów krakowskich i katedrę.

- w Chęcinach: znany zamek królewski XIII/XIV w., obiekty sakralne, w tym dwa zespoły klasztorne i inne;
- w gminie Chmielnik: klasztor bernardynów z XVII w., obecnie karmelitów bosych w Piotrkowicach, zespół pałacowy z końca XVIII w. w Piotrkowicach Tarnoskale;
- w Podzamczu Chęcińskim (gm. Chęciny): zespół dworski z XVII w.;
- w Podzamczu Piekoszowskim (gm. Piekoszów): pałac Tarłów z XVII w.;
- w Sobkowie: zbór kalwiński, zamek obronny z XVI w.;
- w Śladowie Dużym (gm. Chmielnik): pałac z II poł. XVII w.;
- unikalne obiekty dawnej kultury przemysłowej: jeden z pierwszych zakładów wielkopieczowych w Polsce w Samsonowie (gm. Zagnańsk), zakład wielkopieczowy z XIX w. w Bóbrzy, zabytkowe kolejki wąskotorowe itp.;
- charakteryzujące się wybitnymi walorami układy urbanistyczne: Kielc z 2 poł. XI w. – 1 ćw. XX w., Chęciny z XIV – XIX w., Daleszyc z XVI – XIX w., Chmielnika z XVI – XIX w. oraz Sobkowa z XVI – XVIII w.

W celu wykorzystania dziedzictwa kulturowego jako czynnika rozwoju metropolizacji podejmuje się rewaloryzację najcenniejszych zabytków, w tym kultury przemysłowej oraz zabytkowych założeń urbanistycznych miast, intensywną promocję folkloru

i sztuki ludowej oraz dodatkowe rozpoznania stanu zachowania obiektów o walorach etnograficznych, artystycznych i historycznych.

Przestrzeń społeczna

W 2005 roku obszar ten zamieszkiwało 432 tys. osób (33,6% ludności województwa), w tym ok. 208 tys. osób w Kielcach (udział ludności zamieszkałej w miastach wynosi tu 57,5%). Kielce – najludniejsza jednostka terytorialna – posiada wysokie, ujemne saldo migracji (–4,9‰) i ujemny przyrost naturalny (–0,3‰). Stan ten determinują jednak wewnętrzne procesy ludnościowe. Szczególnie widoczna jest współzależność sald migracji (powiat ziemski kielecki: +3,6‰, powiat grodzki Kielce: –4,9‰, podczas gdy dla całego obszaru funkcjonalnego saldo migracji ukształtowało się na poziomie –0,9‰). Różnica sald migracji wskazuje na intensywny proces zaludniania terenów podmiejskich Kielc, który dokonuje się niejako „kosztem” ośrodka wojewódzkiego.

Prognozy GUS zakładają, że w woj. świętokrzyskim systematycznie będzie ubywać mieszkańców, przy czym w 2030 roku poziom zaludnienia wyniesie tu 1158,7 tys. osób, tj. o 9,8% mniej niż w 2005 roku. Znaczący ubytek ludności przewiduje się w Kielcach, gdzie liczba mieszkańców zmniejszy się aż o 20,7%. Może to być spadek zbyt duży i niekorzystny dla rozwoju społeczno-gospodarczego. Jak wynika z własnych prognoz zespołu autorskiego, łączne zaludnienie Kielc i 16 gmin objętych ich oddziaływaniem powinno jednak osiągnąć w 2030 roku niewielki wzrost (1–2%), co przemawia za zdecydowaniem za wspieraniem tu procesów metropolizacji.

W ostatnich latach ma miejsce intensywny proces transformacji struktury funkcjonalnej, zwłaszcza Kielc, z przemysłowej na usługowo-administracyjną. Funkcje usługowe generowane są tu m.in. przez: dynamicznie rozwijający się ośrodek targowy (z jego powiązaniem międzynarodowymi), szybki rozwój szkolnictwa wyższego (nastąpił tu 3-krotny wzrost liczby studentów), rozwijający się sektor instytucji finansowych i administracyjnych, a przede wszystkim transformację usług. Towarzyszy temu coraz szersza obecność instytucji i jednostek wsparcia biznesu oraz koncernów międzynarodowych, rozwijające się elementy kultury wysokiej (wydarzenia i produkcje kulturalne o randze krajowej), coraz silniejszy sektor medialny i usług poligraficznych, a także kształtująca się baza sportowa o wysokim standardzie.

W nowym modelu funkcjonalno-przestrzennym Kielc przewiduje się m.in.: koncentrację w obszarze rdzeniowym funkcji związanych ze strefami zarządzania, obsługi finansowej, usług o wysokim standardzie, badań, innowacji i twórczości, wydarzeń oraz symboli. W pierścieniu otaczającym obszar rdzeniowy zakłada się natomiast rozwój: funkcji związanych ze strefami; „gościnną”, nieuciążliwego przemysłu oraz handlu i usług podstawowych. W dalszej strefie oddziaływania lokowane byłyby funkcje turystyczno-rekreacyjne, przemysł wydobywczo-przetwórczy oraz logistyka zewnętrzna, związana z krajową infrastrukturą transportową. Polityka ta winna doprowadzić do stabilizacji i wzrostu jakościowego centrum, kreowania metropolitalnych struktur przestrzennych, uzyskania poprawy w relacjach: miejsce zamieszkania – pracy – usług – wypoczynku, jak również sprzyjać integracji funkcjonalnej obszaru KOM.

Wybrane funkcje rozwojowe – turystyka oraz przemysł wydobywczy

Turystyka stanowi dynamicznie rozwijający się sektor gospodarki i liczący się już segment rynku pracy. Obszar ten jest predysponowany do rozwoju różnych jej form, w tym taniej turystyki rodzinnej, ukierunkowanej na potrzeby ludności sąsiadujących aglomeracji. Wiodącą rolę w systemie obsługi ruchu turystycznego odgrywają Kielce, położone niemalże w środku Gór Świętokrzyskich, które są centrum usług turystycznych oraz ośrodkiem rozrządowym ruchu turystycznego dla wspomnianych już Gór Świętokrzyskich, oraz Podizia i Doliny Wisły.

Mankamentem istniejącej bazy turystycznej jest stosunkowo niski standard i nierównomierne rozmieszczenie obiektów noclegowych oraz nie dość zróżnicowana i urozmaicona oferta turystyczna.

Wzmacnianiu i rozbudowie tego potencjału służą liczne działania, prowadzące do osiągnięcia krajowych standardów obsługi głównych obiektów i terenów pełniących funkcje turystyczne. Kontynuowana jest m.in. rewaloryzacja historycznego centrum, co przyciąga już liczne rzesze turystów. Realizowany jest program budowy zbiorników wodnych, który stworzy lepsze warunki do uprawiania turystyki krótko- i długopobytowej, powstają nowe stoki narciarskie, systematycznie rośnie liczba gospodarstw agroturystycznych, które stały się już wizytówką wielu gmin podkieleckich. Dynamicznie w ostatnich latach rozwija się turystyka biznesowa i konferencyjna oparta o Targi Kielce, a ostatnio turystyka sportowa.

Drugą z rozwojowych funkcji regionu jest przemysł wydobywczy – filar gospodarki regionu, przeżywający obecnie okres prosperity. Ze 126 udokumentowanych złóż surowców mine-

Świętokrzyski Park Narodowy.

ralnych w obszarze funkcjonalnym Kielc eksploatowanych jest obecnie 35. Największe wydobywanie dotyczy surowców do produkcji wapna, kruszywa i cementu. Jest to związane z występowaniem na omawianym obszarze zasobnych złóż skał węglanowych. Pozostałe po eksploatacji odkrywkę eksponujące interesującą budowę geologiczną oraz liczne obiekty przyrody nieożywionej o niepowtarzalnych walorach, dają szansę wykorzystania ich dla rozwoju turystyki jak i celów naukowo-dydaktycznych.

Osadnictwo

System osadniczy obszaru cechuje znaczne rozdrobnienie, które jest pochodną uwarunkowań historycznych. Podstawowy układ osiedleńczy tworzą ośrodek wojewódzki – Kielce, 4 gminy miejsko-wiejskie: Chęciny, Chmielnik, Daleszyce i Małogoszcz, 12 gmin wiejskich oraz 278 wsi sołeckich. Cały obszar funkcjonalny zajmuje powierzchnię ponad 1960 km² (co stanowi 16,8% powierzchni województwa).

Kielce są największym rynkiem pracy i usług oraz potencjału innowacyjności. Ograniczona dostępność terenów budowlanych w granicach administracyjnych miasta powoduje wprowadzenie nowej zabudowy, zwłaszcza mieszkaniowej, na tereny przyległe. Proces ten obejmuje wszystkie gminy, z tym że najsilniej zarysowuje się w gminach Sitkówka-Nowiny, Piekoszków, Górnio i Miedziana Góra. Wysoką dynamikę osadnictwa wykazuje również dalej położony Strawczyn oraz gminy Zagnańsk i Masłów.

Wywołuje to istotne zagrożenia dla ładu przestrzennego, do których należą:

- gwałtowny rozwój terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, których powierzchnia przekracza lokalne potrzeby oraz możliwości ich uzbrojenia;
- lokalizacja nowej zabudowy na obszarach cennych przyrodniczo i krajobrazowo, w bezpośrednim sąsiedztwie dróg wyższych klas i zbiorników wodnych itp.;
- rozwój zabudowy substandardowej o nadmiernej intensywności na terenach słabo wyposażonych w infrastrukturę techniczną, usługi komunalne i usługi publiczne;
 - „kurczenie się” rezerw terenów przeznaczonych pod duże inwestycje strategiczne;
 - nieuzasadnione różnicowanie stylów architektonicznych i intensywności zabudowy.

Układ komunikacyjny

Węzeł kielecki jest usytuowany w pewnym oddaleniu od paneuropejskich korytarzy transportowych, jak również krajowych centrów logistycznych. Obecnie nadrzędny układ komunikacyjny obszaru tworzą następujące drogi i linie kolejowe o znaczeniu krajowym:

- droga międzynarodowa E-77 (nr 7) Gdańsk – Warszawa – Kielce – Kraków – Chyżne;
- droga krajowa nr 74 Sulejów – Kielce – Hrubieszów – Zosin;
- droga krajowa nr 73 Wiśniówka – Kielce – Busko – Jastów;
- linia kolejowa nr 8 Warszawa – Kraków;
- linia nr 61 Kielce – Fosowskie;
- linia szerokotorowa (niezelektryfikowana) LHS Katowice – Hrubieszów.

Realizowane i planowane kierunki rozbudowy systemów komunikacji zostały omówione przez Marszałka na str. 17–18.

Infrastruktura techniczna

Kielce posiadają wystarczające zasoby wód podziemnych cechujące się dobrą jakością i uznanymi walorami smakowymi. Słabiej kształtują się zasoby wód powierzchniowych, które mają za niską jakość i niewielki stopień retencjonowania. Ograniczeniem metropolizacji jest niedobór systemów kanalizacyjnych i zbyt niski standard oczyszczalni. Średni stopień zwodociągowania miast i gmin wchodzących w skład KOM jest zadowalający i wynosi 85,0%, zaś skanalizowania – 27,03%. Większość gmin podkieleckich wchodzi w skład centralnego rejonu gospodarki odpadami, dla potrzeb którego realizowana jest budowa nowoczesnego Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów w Promniku.

Korzystnie kształtuje się zaspokojenie potrzeb na energię elektryczną oraz zapewnienie bezpieczeństwa zasilania elektroenergetycznego. Istniejący system linii najwyższych napięć będzie w najbliższej perspektywie uzupełniony o drugą linię 400 kV z Elektrowni Bełchatów oraz łącznicę 220 kV, która zapewni bezpieczeństwo zasilania. Jednocześnie, podejmowane są działania sprzyjające wykorzystywaniu niekonwencjonalnych źródeł energii. Powstało kilkadziesiąt elektrowni wykorzystujących biogaz, wiatr i wodę. Trochę gorzej przedstawia się sytuacja w zakresie gazownictwa a zaopatrzenie w gaz sieciowy jest dalece niewystarczające. Sieć gazowa obejmuje Kielce, Łączną oraz kilka sołectw w gminach Miedziana Góra, Zagnańsk i Morawica. Prowadzona rozbudowa sieci wysokoprężnej powinna jednak zapewnić znaczącą poprawę stopnia gazyfikacji. Słaby jest również stan infrastruktury telekomunikacyjnej. Najślabszym jej ogniwem były i są nadal łącza stacjonarne. Pod tym względem obszar ten zajmował jedno z ostatnich miejsc w kraju. Obecnie następuje szybki rozwój telefonii przewodowej, któremu towarzyszy bardzo dynamiczny rozwój telefonii komórkowej. Planowane w najbliższych latach uruchomienie sześciu stacji bazowych radiowego dostępu do Internetu powinno radykalnie poprawić niekorzystną sytuację w tej dziedzinie.

Argumenty za metropolizacją Kielc

Kielce nie spełniają jeszcze kryteriów ilościowych dla metropolizacji, jakie przyjmowane były w dotychczasowych opracowaniach „Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju”. W kolejnych wersjach aktualizacji tej „Koncepcji” (z których żadna nie brała pod uwagę Kielc jako przyszłej metropolii) liczba ośrodków metropolitalnych ulegała systematycznemu zwiększeniu. W ostatniej edycji KPZK objęła 12 miast, do których przyłączone Białystok i Rzeszów mają zbliżone (lub niższe od Kielc) wskaźniki rozwoju społeczno-gospodarczego i słabiej rozwinięte powiązania z obszarem funkcjonalnym. Najczęściej wymienianym argumentem za włączeniem tych miast do potencjalnych metropolii było położenie w korytarzach planowanych autostrad oraz sąsiedztwo wschodniej granicy państwa. Kielce mają już zapewniony w programach krajowych równoważny dostęp do węzłów i korytarzy sieci TEN-T co najmniej dwiema drogami ekspresowymi (S-7 i S-74) oraz modernizowanymi liniami kolejowymi (nr 8 i 25). Równocześnie prowadzi się intensywne starania na rzecz budowy regionalnego portu lotniczego, który zbliży świętokrzyskie do

państw Unii Europejskiej i bardziej oddalonych metropolii krajowych. Stolica województwa (wspólnie z Olsztynem) uzyskała możliwość wsparcia rozwoju niektórych funkcji metropolitalnych w ramach programu rządowego „Polska Wschodnia”.

W nawiązaniu do tych konstatacji wskazać należy następujące argumenty za metropolizacją Kielc:

- specyfika gospodarcza tego obszaru, który jest potentatem krajowym w produkcji materiałów budowlanych i wykonawstwie budowlanym;
- obszar funkcjonalny Kielc posiada wysoki potencjał demograficzny, który kompensuje niekorzystne tendencje ludnościowe w ośrodku wojewódzkim;
- stolica województwa skupia liczące się w skali krajowej zasoby wykształconej kadry, co może być podstawą rozwoju zaplecza naukowo-badawczego oraz innowacyjnych przedsiębiorstw m.in. w sektorze budownictwa, ochrony środowiska, niektórych dziedzin przemysłu maszynowego i spożywczego oraz wyspecjalizowanych usług z otoczenia biznesu (targów) i turystyki;
- Kielce wytworzyły własny, zwarty obszar oddziaływania i mają ukształtowaną, wyraźną strukturę wewnętrzną. Posiadają też rezerwy terenów uzbrojonych pozwalające na względnie niezakłócony wzrost ludnościowy do 250–300 tys. mieszkańców;
- duże zainteresowanie problematyką metropolizacji wykazują samorządy lokalne, o czym świadczy zaangażowanie Rady Kieleckiego Obszaru Metropolitalnego, zrzeszającej już 10 gmin.

Przyspieszenie procesów metropolizacji

Metropolizacja Kielc może postępować w wyniku prowadzenia konsekwentnej, spójnej polityki przestrzennej na wszystkich szczeblach zarządzania, począwszy od władz lokalnych, które powinny wykazać zrozumienie i akceptację działań służących tym procesom, po samorząd województwa, który jest współodpowiedzialny za koordynację zadań gospodarki przestrzennej. Podstawą tych działań powinien być plan zagospodarowania przestrzennego kieleckiego obszaru funkcjonalnego (metropolitalnego), respektujący zasadę równoważenia rozwoju całego obszaru, przy jednoczesnym poszanowaniu celów rozwoju lokalnego. Kształtowanie przestrzeni metropolitalnej, w tym głównych ciągów komunikacji i infrastruktury, powinno uwzględniać jej wpływ na środowisko, a także ochronę najcenniejszych walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Proces ten powinien być konsekwentnie stymulowany poprzez równoległe działania na poziomie lokalnym i wojewódzkim, przy zaangażowaniu zainteresowanych samorządów powiatów. Rola marszałka i wojewody sprowadzać się winna do promocji i koordynacji wspólnych działań oraz uaktywnienia i mobilizacji gmin. Od władz wojewódzkich oczekuje się również wsparcia w rozwiązywaniu problemów, które wykraczają poza możliwości samorządów lokalnych oraz kontynuowanie starań o zaliczenie Kielc do potencjalnych metropolii. Zadaniem samorządów gmin będzie natomiast uwzględnienie zadań metropolizacji w programach lokalnych oraz wspieranie działań służących rozwojowi tych procesów. Szczególna rola przypada tu samorządowi Kielc, którego zadaniem powinno być określenie przyszłej roli miasta w systemie metropolii krajowych, a także inicjowanie działań służących podniesieniu konkurencyjności i specyfiki tego obszaru.

pr .JK